Przesyłka opłacona ryczałtem

№ 9 Пятніца, 9-га Красавіка 1926 г. м. Вільня Год I

# БЕЛАРУСКАЕ СЛОВА

Выходзіць раз у тыдзень Цана нумару 20 грош.

**Нацыянальнае алра... ...е.—Тэрыторыяльная і культурна-нацыянальная аутаномія.—Зямля сялянам на падста... ...окі дэмок... -Барацьба з комунізмам.—Нацыянальная царква.—Краевая ...згода.—Д... Усходняй Беларусі да Заходняй.**

Падпісная ... За гр...

Адрас ...міністрацыі: Wilno, ul. Niemiecka 1 Hotel „Sokoło“ ... 23. Рэдакцыя адчынена ад 12 — 2 гадз. ...штодня апрача сьвятаў.

Цана абвестак: перад тэкстам— 20 гр.
„ сярод тэксту — 25 гр.
„ на апош. стар. — 10 гр.
За радок нонпарэля.



# Няздольнасьць да чынаў.

У свой час, на шпальтах нашае газэты, мы падкрэсьлівалі карыснасьць утварэньня беларускай клясава-сялянскай арганізацыі — Бел. Сялянскага Саюзу. Адначасна мы, маючы пэўныя данныя, выказвалі баязьнь, што гэткая важная справа трапіла ў няўдалыя рукі. Нашае прароцтва апраўдалася і, ўжо пасьля першых крокаў слабога дзіцяці—„Бел. Сялянскага Саюзу“, відаць, што няньки яго могуць надта лёгка і назаўсёды скалечыць гэтае дзіця. Для таго, каб зьдзейсьніць, правясьці ў жыцьцё якую небудзь ідэю трэба мець сьмеласьць, трэба мець адвагу да чынаў. Гэтай адвагі ў кіраўнікоў „Бел. Сялянскага Саюзу“ няма.

Для ўсіх ясна, ды ўрэшце Сялянскі Саюз і сам аб гэтым гаворыць, што ідэалёгія сялян і іх інтарэсы зусім супярэчны з ідэалёгіяй і інтарэсамі пралетарыяту. Дык — шлях кожнай клясава-сялянскай групы безумоўна разыходзіцца з шляхам усялякай сацыялістычнай групы, бо апошняя бароніць інтарэсы пралетарыяту за рахунак сялян. Што-ж датычыць ідэалёгіі комуністычнай, дык прыклад Савецкай Беларусі і ўсяго С.С.Р.Р. яскрава паказвае, што інтарэсы комуністычнай партыі і інтарэсы сялян праціўлежныя, а адносіны паміж імі зусім варожыя. Яскравымі прыкладамі гэтага зьяўляецца: сыстэматычнае біцьцё сялянамі селькораў, камісараў, бязупынны „бандытызм“ ці партызаншчына, працэсы сялянскіх сыноў, якія аружна паўстаюць проці комуністаў, як „лістападаўцы“ і г. д. і г. д. У сувязі з гэтым Сялянскі Саюз, як арганізацыя клясавая, ня мог абыйсьці пытаньня аб адносінах да комуністаў. І тутака мы павінны прызнаць, што інакш ахарактэрызаваць адносіны кіраўнікоў Сял.Саюзу да комуністаў, як „шалтай-балтай“—нельга. Прыпомнім толькі некалькі фактаў. Першым этапам быў рэвэляцыйны артыкул п. Ярэміча ў „Сял. Ніве“ проці жыдоўскага асаднічтва ў Б.С.С.Р., які выклікаў зразумелае (а як жа!) абурэньне з боку „Бел. Нівы“. Другім этапам — была прыяцельская паездка п. Ярэміча з п. Брылям да бальшавікоў, дзе споведзь п. Ярэміча перад комуністамі, акурат па пытаньню аб жыдоўскім асадніцтве, была па меншай меры нявыразнай... Потым новая рэвэляцыя — праўда п. Ярэміча аб фактычным стане Савецкай Беларусі, дзе „беларус сядзіць, як мыш пад мятлой“. І вось нарэшце апошні этап, калі старое комуністычнае „начальства“ стукае па сталу кулаком і прызывае адбіўшыхся і заблудзіўшых б. падчынёных да парадку... Так, па сканаўшай „Бел.Ніве“, зьявіліся чарговыя комуністычныя аднаднёўкі, выданыя Віл. Бел. Комам, пад кіраўніцтвам таго-ж самага „надпасла“. І вось у апошняй комуністычнай аднаднёўцы „Наш Кліч“ „надпасол“, можна сказаць, „разьдзелаў пад гарэх“ і Сялянскі Саюз і самых лідэраў яго п.п. Рагулю і Ярэміча. Пачаўшы ад таго, што на зьезд Сялянскага Саюзу „прыехала ўсяго 9 сапраўдных сялян“, якія „не хацелі балаціравацца ў сябры ўраду...“ „Наш Кліч“, паводле звычаю свайго патрона, робіць закіды пэрсанальнага характэру, абвінавачваючы п.п. Рагулю і Ярэміча і ў „нацыянальнай рэакцыі“, і ў антысэмітызме(!) і ў „аббаламучваньні“ і ў „мане“ (ілжы! Рэд) і г. д. Мы ня раз зазначалі, што комуністы дзеля таго і трымаюцца да гэтага часу, што яны заўсёды былі адважнымі на чыны. Гэта тлумачыцца чыста псыхолёгічна, бо комуністычная партыя складаецца з самых адпетых міжнародных жулікаў і праступнікаў, якія ў часе сваёй жульніцкай прафэсіі прызвычаіліся рызыкаваць і выступаць рашуча і сьмела. Гэтак-жа рашуча выступае і экспазытура менскіх комуністаў—віленская бел. комуністычная група... Яны заўсёды гатовы на чыны. Гатовы, калі будзе патрэбна, пастраляць усіх сучасных мягкацелых „прыяцеляў“, як іх таварышы – маскоўскія бальшавікі пастралялі тысячы работнікаў пуцілаўскага і іншых „рэвалюцыйных“ заводаў, кранштапскіх матросаў—„красу і гордасьць рэвалюцыі“, якія сваімі грудзьмі абаранілі іх перад Дзенікінам і Юдэнічам, нарэшце сялян, якія б'юць селькораў, альбо як „лістападаўцы“ выступаюць проці ўлады „чужынцаў“. З тымі, хто ідзе проці іх, комуністы не жартуюць.

А вось, *як рэагаваў* на напасьці комуністычных газэтаў Сялянскі Саюз відаць з наступнай заметкі, зьмешчанай у аднаднёўцы „Наш Кліч“.

„У Бел. Нац. Кам. 25 III адбыўся пленарны *закрыты* сход. Сход адкрыў віцэ-старшыня камітэту гр. А. Луцкевіч. Пасьля ўзяў голас пасол Ярэміч“. І далей: „У сувязі з *перагрупіроўкай (толькі і ўсяго?! Рэд.)* палітычных арганізацыяў, пастаноўлена, што ў Камітэце будуць прадстаўлены гэткія тры палітычныя групы: Бел. Сялянска-Работніцкая Грамада, Бел. Хрысьціянская Дэмакратыя і Бел. Сялянскі Саюз, якія могуць паслаць у Камітэт па трох прадстаўнікоў...“ Ці трэба дадаваць, што гэтая „трогацельная“ гармонія зноў трапіць пад кіраўніцтва „надпасла“, вядомага агэнта-прафэсыянала п.Луцкевіча? Дык, здаецца, што ўжо можна сказаць цьвёрда, што пекная ідэя —Сялянскага Саюзу—трапіла ў бяздарна – няўдалыя рукі. Бо, ня гледзячы на тое, што сяляне рашуча проці комуны, комуністаў і ўсіх іх прыхвасьняў (селькораў і г. д.), — Сялянскі Саюз зноў ідзе на паразуменьне з комуністычнай Сял.-Раб. Грамадой! Кіраўнікі Сял. Саюзу ніяк не могуць уцяміць, што шлях сялянскай клясы гэта ня хістаньне ўва ўсе бакі, не опортуністычныя компрамісы і супольная праца з заклятымі ворагамі сялянства—комуністамі, а барацьба з імі, змаганьне, чыны! На сьмерць нашых братоў сялян мы павінны адказаць не компрамісам, а сьмерцю комуністаў! На зьдзек над нашай Бацькаўшчынай, над Верай нашых бацькоў і дзядоў – не супольнай працай з комуністамі, а помстай. Комуністы, прагнаўшы паноў, самі сталі панамі над сялянамі. Дык адзіная дарога сялянства да вызваленьня, гэта эсвабаджэньне сялянства ад паноў як з права так і зьлева—ад абшарнікаў і камісараў комуністаў. А для гэтага трэба сьвядомасьць і адданасьць Ідэе, а таксама адвага і чыны.

# Палітычны агляд.

У той час, як збанкрутаваўшая Эўропа занята сваімі ўнутранымі клопатамі і сваркамі, у Азіі на Д. Усходзе адбываюцца вялізныя палітычныя падзеі, якія могуць мець вялікі ўплыў і на лёс Эўропы. У Кітаі разыгрываецца рашучая барацьба між „чырвонымі“ і „белымі“.

У пачатку сёлетняга году палажэньне „чырвоных“, г. зн. прыхільнікаў маскоўскіх бальшавікоў, было гэтулькі добрае, што Масква зьбіралася ўжо сьвяткаваць поўную перамогу сваей палітыкі на Д Усходзе. У Кантоне паўстаў савецкі ўрад. Гэнэрал Фэнг, які меў уладу над цэнтральным Кітаем са сталіцаю Пэкінам, пагражаў Мукдэну і ўсей Манджурыі. Палажэньне дыктатара Манджурыі Чанг-Тсо-Ліна было вельмі небясьпечнае. І толькі дзякуючы таму, што ў захаваньні ўплываў у гэтай мясцовасьці надта зацікаўлена Японія, Чанг-Тсо-Ліну ўдалося ўзмацавацца пры падтрыманьні Японіі і перайсьці навет у наступленьне. Да гэтага часу Кітай меў магчымасьць пераканацца, якая небясьпека пагражала яму з боку „чырвоных“. І ўнутры Кітая пачало расьці нездаваленьне панаваньнем чырвонага тэррора. Проці чырвонага дыктатара Фэнга паўстаў маршал Ву-Пэй-Фу і Лі-Чын-Алін, якія дагэтуль выступалі разам з ім проці Чанг-Тсо-Ліна. Гэта было зваротным пунктам у кітайскіх падзеях. Ад гэтага часу пачаліся няўдачы гэнэрала Фэнга. З паўночы, поўдня і ўсходу пачалося концэнтрычнае наступленьне трох белых арміяў проці чырвонай арміі Фэнга, якое давяло да рашучай перамогі над кітайскімі бальшавікамі каля горада Тэн-Тзіна. Чырвоная армія была зусім разбіта. Сам Фэнг ўцёк на аэропляне і цяпер арганізуе абарону Пэкіна, да якога прыбліжаюцца арміі белых хаўрусьнікаў. Безумоўна яму ўжо ня ўдасца абараніць Пэкін, да якога прыбліжаюцца арміі белых хаўрусьнікаў і прыдзецца ўцякаць у Манголію, якая знаходзіцца пад уладай маскоўскіх бальшавікоў, або ў самую Маскву.

Адначасна ў Кантоне таксама загарэлася паўстаньне проці чырвоных дыктатараў. Тамака белыя ўласнымі сіламі перамаглі кітайскіх бальшавікоў, арыштавалі галоўных кітайскіх і расейскіх бальшавіцкіх дзеячоў, шмат іх расстрэлялі і аканчальна зьліквідавалі савецкі лад. Ведама, палажэньне яшчэ пакуль што надта паважнае, але з часам, пры падтрыманьні вялікіх дзяржаваў, можа прыйсьці супакой у краі.

Значэньне гэтай рашучай перамогі белых над чырвонымі тым вялікшае, што яна зроблена ўласнымі сіламі кітайцаў. Інакш гэта тлумачылі-бы не трыумфам здаровага розуму большасьці кітайскага народа і парадка над чырвонай анархіяй, але гвалтам і ўмяшацельствам ува ўнутраныя справы з боку вялікіх дзяржаваў. Для бальшавікоў гэта было-б найлепшым выхадам з утварыўшагася палажэньня. Тагды яны маглі-бы прыкрыць сваё банкроцтва і мелі-бы на каго зваліць уласную віну. А цяпер усяму сьвету ясна, што кітайскі народ ня хоча ў сябе ні бальшавізма, ні бальшавіцкай падмогі звонку. Кітайскі арганізм аказаўся гэтулькі здаровым і сільным, што сам сабе даў раду з бальшавіцкай бацылай і пасьля гэтай кароткай хваробы можа зрабіцца яшчэ больш сільным і здаровым. А для Масквы гэта банкроцтва ўсей яе 3—4 гадовай палітыкі, зрабіўшай апошнюю стаўку на Азію.

Гэты грозны для бальшавікоў удар набірае яшчэ вялікшай вагі дзеля таго, што Нямеччына амаль што не аканчальна пагадзілася з Францыяй і Англіяй, ня гледзячы на тое, што яе яшчэ не прынялі ў Лігу Народаў. Гэткім чынам бальшавіцкія палітыкі, ў рэзультаце 8-ёх гадовай работы засталіся ў разьбітага карыта. Ня ўдалось распаліць рэвалюцыйны пажар ні ў воднай дзяржаве і здабыць ні-

воднага саліднага хаўрусьніка. Была Нямеччына і Кітай, якімі палохалі Эўропу, але і гэтых страцілі безпаваротна. А ў гэты час унутранае палітычнае, а асабліва эканамічнае палажэньне С.С.Р.Р. гэткае, што без фінансавага падтрыманьня звонку няма ніякага выхаду.

Нават самі бальшавікі праз радыё з Масквы кожны дзень галосяць на ўвесь сьвет аб фінансавым краху. Нядаўна зачыніліся ўсе фабрыкі Ленінградзкага, Маскоўскага, Іваново-Возьнесенскага і Уладзімірскага прамысловых раёнаў з прычыны недахвату сырога матэрыяла. Чугуначны рух скарочаны на 30—50 прац. дзеля таго, што няма апалу. У ССРР. няма апалу для чугункі! Ці-ж гэта не ляпей за ўсё абвінавачывае савецкі лад і савецкую гаспадарку? Да 2 мільёнаў ранейшых безработных далучыўся яшчэ адзін мільён рабочых з зачыненых фабрык. Нездаваленьне сярод рабочых вялізнае. Настрой сялянства таксама ня лепшы, дзеля таго, што цяпер, апрача чырвонай арміі, комуністаў, чэкістаў і камісараў, расейскі селянін сваім хлебам павінен яшчэ карміць 3—4 мільённую армію безработных. Гэтак жывецца, расейскаму, беларускаму і ўкраінскаму селяніну ў „Рабоча-сялянскай“ рэспубліцы на 8 годзе яе бязслаўнага крывавага істнаваньня.

Дзеля гэтага няма дзіва, што бальшавікі перасталі нават зьвяртаць увагу на Зах. Эўропу, ня гледзячы на тое, што цяпер ёсьць добрая аказія дзеля інтрыгі. Хіба што апошнія падзеі ў Парыжы паднімуць крыху ўпаўшы дух маскоўскіх палітычных банкротаў. У Парыжы здарыўся 28 сакавіка скандал, які ашаламіў усю Францыю. У другім выбарным раёне Парыжа, ў часе дапаўніцельных выбараў у палату дэпутатаў былі выбраны 2 комуністы.

Аб банкроцтве палітыкі левага францускага блёка ўжо няраз пісалася. Цяперака францускі ўрад мае ўладу без большасьці ў палаце. 7 сакавіка кабінэт Брыяна быў правалены галасамі комуністаў. 18 сакавіка вярнуўшыся з Жэнэвы, Брыян атрымаў большасьць галасоў, дзякуючы таму, што 100 сацыялістаў і 50 левых радыкалаў, якія ўвесь час былі ў апазыцыі, галасавалі за міністра ўнутраных справаў Мальві. Але лепш за ўсё гэтае банкроцтва выявілася на дадатковых выбарах у Парыжы. Пры першых выбарах 14 сакавіка ў другім выбарным раёне з агульнага ліку 190000 выбаршчыкаў урадовы сьпісак атрымаў толькі 12.000 галасоў. Сьпісак апазыцыйнага нацыянальнага блёку атрымаў 48.000 галасоў, комуністы 38.000 гал. і 70.000 зусім устрымалася ад галасаваньня. Гэтыя 70.000 галасоў, у ліку якіх былі сацыялісты і частка радыкалаў, састаўлялі адкрытую апазыцыю ўраду, якая, каб ня даць перамагчы нацыяналістам на другіх выбарах, дзеля таго што першыя не далі ні воднаму сьпіску патрэбнай большасьці, пастанавілі галасаваць за комуністаў. На выбарах 28 сакавіка комуністы атрымалі 63.000 галасоў, правёўшы 2 сваіх кандыдатаў. Сацыялісты, быўшыя ў хаўрусе з радыкаламі, галасавалі за комуністаў. Яшчэ перад гэтым француская палата дэпутатаў 196 галасамі проці 195 зьменшыла на адзін мільён франкаў расходы на ваенныя апэрацыі ў Марокко і Сірыі. Гэткім чынам Францыяй цяпер фактычна загадвае ня левы блёк радыкалаў і сацыялістаў і не кабінэт Брыяна, а сацыяліст Блюм ды комуніст Кашэн, падаўшыя адзін аднаму руку для барацьбы з нацыянальнай Францыяй. Дык німа дзіва, што прэстіж Францыі падае, а ўнутранае палітычнае і фінансавае палажэньне робіцца горшым з кожным днём.

# ПРАЦЭС „ЛІСТАПАДАЎЦАЎ“.

*(Канец. Глядзі № 8).*

Вось як апісвае „Звезда“ (N 63) канец гэтай справы:

„Пасьля прамовы пракурора, слова атрымаў прадстаўнік грамадзкага абвінавачваньня т. Акулін. У сваёй прамове ён зазначыў, што зусім згаджаецца з пракурорам датычна кваліфікацыі праступка. Галоўны абвінавачаны ў гэтым працэсе безумоўна— Юры Лістапад, які прымаў удзел у слуцкім паўстаньні. Гэты працэс сьведчыць, што *ворагі працуючых (не працуючых, а комуністаў! Рэд.)* не злажылі аружжа, а чакаюць толькі адпаведнага мамэнту і дзеля гэтага савецкай уладзе трэба быць асьцярожнай (*трэба, бязумоўна трэба! Рэд.*). „Лістападаўшчына“—гэта спроба *новай буржуазіі* (*„новая буржуазія“ — гэта вясковыя беларускія настаўнікі, сыны сялян! Рэд.*) і „кулачаства“ пашырыць сваю эканамічную і палітычную ролю (*так, скінуць рабства комуністаў! Рэд.*). Барацьба новай буржуазіі мае водгукі і за межамі С.С.Р.Р. Аляксюкоўская арганізацыя, Паўлюкевіч (*Старш Ч.Бел.Рады. Рэд.*) і інш. падтрымліваюць гэтую арганізацыю, яе падтрымліваюць таксама і дакаціўшыяся да апошняй ступенькі контр-рэвалюцыйнае лесьвіцы беларускія эсэры (*ня ўсе, бо частка, як Пракулевіч і Жаўрыд здрадзілі вялікую ідэю слуцкага паўстаньня і прадаліся ўжо бальшавікам. Рэд.*). Ідэя, якую выстаўляюць лістападаўцы, гэта ёсьць—*зьнішчажэньне савецкай улады*. Па тэорыі „марксіста“ (чужаслоў „Звезды“. Рэд.) Мяцельскага для гэтага перадусім трэба зьніштожыць савецкі апарат, а потым будаваць новы. У барацьбе з савецкай уладай яны заклікаюць да тэррора. (*Бо гэта адзіны спосаб задушыць гада! Рэд.*). Позна ўначы суд выняс прыгавор, у якім зазначаецца, што Лістапад зьяўляецца актыўным кіраўніком контр-рэвалюцыйнага гуртка, мэтай якога было — скінуць савецкую ўладу, выклікаць разрыў паміж работнікамі і сялянамі і г. д. Іншыя абвінавачаныя, апрача Курбыка, былі сябрамі контр-рэвалюцыйнага гуртка. На падставе гэтага:

Лістапад засуджаны на 5 гадоў турмы „са строгай ізоляцыяй“ (*гэтак сама як і камандзір Слуцкай Брыгады Гаўрыловіча! Рэд.*): Мяцельскі, Макарэня і Дэмідовіч на 2 гады „са строгай ізоляцыяй“. Казак на 3 гады ўмоўна. Курбыка—апраўданы“.

Як раней нас не дзівіла „мягкая“ кара, якую далі бальшавікі палк. Гаўрыловічу, быламу камандзеру Слуцкай Брыгады, гэтак сама цяпер нас ня дзівіць і гэтая „мягкасьць“ бальшавікоў у аднесінах да „лістападаўцаў“. Сэкрэт гэтай „мягкасьці“ крыецца ў наступных словах прамовы пракурора т. Судакова: „Лістапад заслужыў вышэйшую меру кары, але, прымаючы пэд увагу магутнасьць (?!) Савецкага Саюза, вышэйшую меру можна замяніць турмою. Не, не „магутнасьць“, якая „трашчыць па ўсім швам“, а жах змушае бальшавікоў ужо паднятую з наганам руку апусьціць у бязсільнай злобе. Бальшавікі „сцьвердзілі“ на судзе, што Лістапад быў і „контр-рэвалюцыянэрам“, і „ворагам савецкае улады“, і „слуцкім паўстанцам“, і „пагромшчыкам“, і „агэнтам польскай дэфэнзывы“ і інш. і інш. грахі проці савецкай улады. І ўсёж ткі яго не расстрэлялі... Чаму? Дзеля таго, што яны ведаюць і чуюць, што на мейсца Лістапада прыдуць сотні і тысячы новых Лістападаў. Яны разумеюць, што гэты расстрэл, хаця і заклятага іх ворага, але ідэйнага беларускага незалежніка, сына селяніна, можа яшчэ раз паказаць усяму сьвету, як яны бальшавікі, расправуляюцца з праўдзівымі незалежнікамі і чым фактычна зьяўляецца гэтак званая „*Незалежная* Беларуская Рэспубліка“. З другога боку мы ня можам не прыпомніць, што сваіх ворагаў бальшавікі ніколі з сваіх лапаў не выпускаюць і калі іх ня можна „вывясьці ў расход“ пад шум аўтамабільнага матору, дык яны ліквідуюць „бязшумна“, выкідаючы з 4 паверха, як гэта было з Савінковым... Вось дзеля чаго нас усёж-ткі непакоіць лёс слаўнага змагара за Беларусь — Юрыя Лістапада.

*Слуцкі паўстанец.*

# АПОШНІЯ НАВІНЫ.

## У ПОЛЬШЧЫ.

— Паседжаньня Сойма пачнуцца 20 гэтага красавіка.

— Барацьба паміж партыямі, якія ўваходзяць у коаліцыйны кабінэт, не спынілася. Небясьпека кабінэтнага крызісу гэткім чынам яшчэ ня мінула.

— Польскія газэты паведамляюць, што вядомы праэкт аб арганізацыі вярхоўнага камандаваньня, які выклікаў гэткую барацьбу вокал маршалка Я. Пілсудзкага, ўзяты з камісіі.

— У Стрыі 2 красавіка, разагітаваны комуністычнымі агітатарамі натоўп безработных пачаў дэманстрацыю. Паліцыя страляла ў натоўп, у рэзультаце чаго 9 чалав.—забіта і 9 ранена. Шмат арыштавана.

— У Варшаве гасьціць выдатны францускі палітычны дзеяч, прыяцель Польшчы—Поль Бонкур.

— У Лодзінскай Касе Хворых два ўрадоўца забралі некалькі дзесяткаў тысяч злотых і зьбеглі, але хутка былі арыштаваны.

## ЗАГРАНІЦАЙ.

**ФРАНЦЫЯ.** Пасьля доўгіх спрэчак парлямэнт нарэшце прыняў урадовыя праэкты фінансавых законаў. У зьвязку з гэтым падняўся курс франка.

Француска-савецкія перагаворы яшчэ ня скончыліся. Саветы згаджаюцца заплаціць частку царскіх даўгоў, але ўзамен жадаюць доўгатэрміновых крэдытаў.

— Пры дадатковых выбарах у парлямэнт ад г. Парыжа прайшлі два комуніста.

**НЯМЕЧЧЫНА.** Нямецкі ўрад даў згоду на пасылку свайго прадстаўніка ў Жэнэўскую камісію, якая павінна пераглядзець статут Лігі Народаў.

**АМЭРЫКА.** На 8 чэрвеня г.г. у штаце Нью-Іорк назначана ўсенародцае галасаваньне па пытаньню аб г. зв. „сухіх“ законах. Маняцца дапусьціць прадажу віна і піва. Прыклад Нью-Іорка пацягне за сабой і іншыя штаты. Пэўне Кангрэсу Злучаных Шта-

**Пантэлейман Раманаў.**

# Шкадлівы чалавек.

*(Пераклад з расейскага бальшавіцкага журнала „Красная Ніва“).*

У вёсцы Хлынаўцы, у верхнім яе канцы загарэлася апошняя з краю хата. Пакуль зазванілі трывогу, пакуль зьбегся народ, — загарэлася ўжо і другая хата. Чалавек пяць гасіла вагонь, пагарэўшыя бабы галасілі, а натоўп стаяў, глядзеў на пажар, гаманіў.

— А здорава гарыць!

— Але, гарыць добра.

— Суха, вось і гарыць...

— Далей мусіць ня пойдзе. Згарыць гэтая і крышка, сказаў нехта.

— Гэта як вецер... Калі ён узьнімецца, дык і да *патрабілаўкі* дойдзе...

— Ня можа быць... Які-ж на гэта вецер патрэбны...

— Добра што яе з боку паставілі, а то вось так бывае, што ўзьнімецца вецер—і ўсё ў паветра ідзе.

— Справа тутка ня ў ветру, сказаў мужычок, з абкручанай у хустку шыяй, які сядзеў на бэльцы, — а вось як блізка да справаздачы, дык яна і за дзьве вярсты загарыцца. Без ніякага ветру...

— Эй, Кузьняцоў! не зявай! як-бы да тваей хаты не дабраўся вагонь, твой чарод...

— А і то... сказаў Кузьняцоў, папраўіў шапку, бултыхнуў прывязаны да калка венік у кадку з вадой і стаў з ім ля сваей хаты.

— Вось і заведуючы выйшаў..

— Баіцца за тавар. Учора тысячы на дзьве яго прывязьлі.

— Кажуць пэркаляў многа? запыталася маладая баба.

— Многа. А ў цябе дык ужо і вочы разгарэліся.

— А што, праверка хутка будзе? запытаўся нехта.

— Казалі, здаецца, на будучым тыдні.

Усе глядзелі на патрабілаўку.

— Не вытрывае загарыцца.

— А можа пасланць чалавек трох з вёдрамі, каб пастаялі там на ўсялякі выпадак?

Рантам на выгане паказаўся нейкі чалавек, босы, без шапкі, які бег да пажарышча. Усе пазналі Карпа, які заўсёды хадзіў разуўшыся і без шапкі. Ён адзначыўся тым, што на сходах ніколі не згаджаўся ні з якімі прапановамі і пастановамі і заўсёгды выстаўляў сваё. Трэба ці не—а ён свой пагляд выскажа: спрачаецца, крычыць і зьбівае ўсіх з панталыку. Яшчэ здалёк ён нешта крычэў і махаў рукамі ў бок патрабілаўкі.

— Чаго гэта ён? Мо' патрабілаўка загарэлася?

— Не. Яшчэ не відаць.

— Крый Бог! Аднаго пэркалю, кажуць, ёсьць рублёў на пяцьсот...

— Гэй, Кузьняцоў! у цябе села!

— Дзе? Ай, каб цябе!..

— Але, бабам на сьвяты прыгатавалі. Заведуючы кажа — проста надаелі, усё ходзяць ды глядзяць. Купляць — не купляюць, а толькі ўсё прыглядаюцца ды выбіраюць. Ой, браточкі, вось смаліць...

Дзьве хаты, якія стаялі побач, ярка гарэлі; салома на стрэхах ужо прагарэла і абвалілася ўніз вагністымі кучамі, з якіх ішоў асаблівы, шэра-ж ўты дым. Па абголеным кроквам жыдка бегалі зайчыкамі вогненныя языкі.

Карп, задыхаючыся ад бегу, з раскудлачанымі валасамі, яшчэ не дабегшы да натоўпа, стаў і крыкнуў:

— Што ж гэта вы, акаянныя! Тавар увесь згарыць... Ратаваць трэба...

— Далёка, нічога яму ня зробіцца, сказаў адзін з натоўпу.

— Далёка то далёка, адазваўся другі, аднак ня шкодзіла-б на ўселякі выпадак...

Некалькі чалавек аддзелілася ад натоўпу.

Куды-ж гэта яны?

— Ды вось патрабілаўку абараняць узлумалі. Лепей-бы тутка стаялі, бо вось Кузьняцова хата таго і глядзі загарыцца. Аддзялілася яшчэ некалькі чалавек, а за імі, праз нейкі час, увесь—натоўп кінуўся да патрабілаўкі. Наперадзі ішлі маладыя бабы.

— Давай ключы, адчыняй! крычэў Карп на заведуючага.

— Якія табе ключы? ашалеў?

— Якія... выносіць трэба. Ня бачыш—гарыць'

— Дык гарыць-жа за поўвярсты.

— У слабодцы за вярсту гарэла і то нявытрымала. Давай кажу.

таў прыдзецца ўвесьці „палёгкі“ ў „сухі“ закон...

— Урад афіцыяльна заявіў гэнэральнаму сэкрэтару Лігі народаў, што Амэрыка прыме ўдзел у нарадах камісіі па скліканьню канфэрэнцыі разбраеньня.

У С.С.Р.Р. Курс савецкага чырвонца ўпаў у цане на 10 прац. Прычынай гэтага зьяўляецца — „уцечка“ золата заграніцу, надта высокія, ў параўнаньні з прадукцыяй, расходы і інш.

**МАРОКО**. Глаўнае камандаваньне францускіх і гішпанскіх войскаў пастанавіла чакаць выступленьня Абд-Эль-Крыма, які ўжо шыкуецца да наступленьня.

— Абд-Эль-Крым абвесьціў „сьвяшчэнную вайну“, што можа падняць проці французаў і гішпанцаў усіх музульманаў Афрыкі.

**ГРЭЦЫЯ**. У Грэцыі адбываюцца выбары прэзыдэнта. Пакуль што большасьць галасоў (90 прац.) атрымаў дыктатар гэн. Пангалос.

**ЮГАСЛАВІЯ**. Пашыч падаў каралю просьбу аб адстаўцы кабінэту. Прычынай гэтай просьбы зьяўляецца непаразуменьне паміж сябрамі кабінэту —харватамі і сэрбамі.

**КІТАЙ**. Вокал Пэкіна разыграліся вялікія баі. У рэзультаце, па апошнім весткам, народная армія пакінула сталіцу і сьпешна адступае. Гэнэрал Чанг-Тсо-Лін абавязаўся выгнаць бальшавікоў са ўсяго Кітаю, за што яму абецана пазычка.

**ІНДЫЯ**. У Калькуце 2 сакавіка дайшло да крывавых боек паміж магамэтанамі і індусамі. Забіта 20 чалавек і ранена болей 150.

**СІРЫЯ**. Па афіцыяльным весткам у Сірыі пачалося рашучае наступленьне францускіх войскаў проці паўстанцаў-друзаў.

# У С. С. Р. Р.

### Расстрэлы ў чырвонай арміі.

У казанскім ваенным трыбунале 16 сакавіка закончылася справа аб безпарадках ў N-скам пяхотным палку. Два чырвонаармейцы засуджаны на расстрэл, 13—на шмат гадоў катаргі, а 80 чырвонаармейцаў пераведзена ў г.зв. „штрафныя“ часьці.

Штосьці за-часта пачалі здарацца розныя „безпарадкі“ ў чырвонай арміі. Псуецца нешта зусім у чырвоным царстве Троцкіх. Відаць блізіцца мамэнт расплаты. І ня толькі сярод звычайных чырвнаармейцаў здараюцца безпарадкі. Аказваецца і ў г. зв. „часьцях асобага назначэньня: ці войску Г.П.У. пачынаецца нейкі фэрмэнт. Бо вось 17 сакавіка ў першым батальёне маскоўскага Г.П.У. арыштаваны камэндант роты, 3 взводных камандзіра, *палітрук* (Але! нат ён!) і 6 чалавек з „*комуністычнага складу батальёна*“. Яны абвінавачываюцца ў тым, што падгатаўлялі аружнае выступленьне і маніліся даканаць вобыскі і арышты сярод маскоўскіх „партыйцаў“... Гэта ўжо „пачышчэ“ „безпарадкаў“ у чырвонаармейцаў. Г.П.У—сты —„сьпецы“ па часьці арыштаў і ўсё такое. Калі сярод іх зьяўляюцца гэткія імкненьні, дык справа камуніі зусім кепска стаіць. Надарэмна п. Мятла і інш. з „Грамады“ стараюцца. У „раю“ псуецца ўсё ад галавы да ног. Гэтак хутка акажацца, што яны „арыентуюцца“ на нейкі „жывы труп“.

### Перавыбары Саветаў.

Па данным на 7 сакавіка (№ 55 „Правда“) ў Расейскай Рэспубліцы закончыліся выбары ў 279 паветах і вакругох (57,3 прац. агульнага ліку іх) і 280 гарадох (50,5 прац.). Вось рэзультаты выбараў:

| Саветы, зьезды Саветаў. | прац. выбаршчыкаў. | | СКЛАД ВЫБРАНЫХ. Сябры РКП | | Камсам. | | Інтэлігэнцыя. | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1924 25 | 1925 26 | 1924 25 | 1925 26 | 1924 25 | 1925 26 | 1925 | 1926 |
| Сельсаветы . . . . . . | 39,2 | 47,3 | 5,0 | 5,03 | 3,5 | 4,1 | 1,8 | 2,3 |
| Валасныя зьезды . . . . | | | 15,3 | 17,0 | 5,6 | 6,3 | 3,5 | 4, 7 |
| Валасныя іспалкомы . . . | | | 45,8 | 44,3 | 4,8 | 4,1 | 5,6 | 4,9 |
| Гар. Саветы павятовыя . . | 36,4 | 46,0 | 50,4 | 40,2 | 5,3 | 4,4 | 5,1 | 8,9 |
| Гар. Саветы губэрскія. . . | 39,5 | 48,2 | 61,5 | 54,3 | 6,2 | 4,3 | 5,1 | 5,5 |
| Паветовыя зьезды . . . . | | | 54,0 | 45,4 | 5,1 | 5,2 | 4,7 | 9,4 |
| Паветовыя іспалкомы . . . | | | 68,0 | 64,5 | 6,7 | 1,0 | 2,2 | 6,2 |
| Губэрскія зьезды . . . . | | | 70,2 | 61,3 | 2,5 | 1,9 | 1,8 | 11,5 |
| Губэрскія Іспалкомы . . . | | | 74,4 | 72,3 | 0,6 | 0,8 | 1,4 | 15,9 |

Гэтыя цыфры паказваюць перш на перш — значны ўпадак працэнту выбраных партыйцаў наагул, і павялічаньне працэнту інтэлігэнцыі, што сьведчыць аб паменшаньні ўплываў компартыі. Затым—у вёсках выбраны зусім малы працэнт партыйцаў і гэты працэнт павялічваецца толькі ў гарадах і гэткіх установах, як паветовыя і губэрскія іспалкомы і зьезды, якія выбіраюцца пераважна гарадзкім насяленьнем, а не сялянамі. Калі-ж узяць пад увагу яшчэ і нізкі працэнт выбаршчыкаў, прымаўшых вучасьце ў выбарах (меней паловы агульнага ліку), дык стане ясным, як слаба стаіць компартыя нат у цэнтральнай Расеі. Бо-ж на выбары пайшлі тыя, якія ў той ці іншай меры спачуваюць істнуючаму парадку. А не пайшлі тыя, каму гэты парадак не падабаецца. Ясна, што калі-б пайшлі *ўсе* выбаршчыкі, дык рэзультаты былі-б саўсім для партыйцаў дрэнныя, бо працэнт выбраных аказаўся-б прынамсі яшчэ ў 2 разы меншы. Значнае паменшаньне працэнту партыйцаў выбраных у гэтым годзе паказвае, што аздараўленьне ідзе хутка і, калі будзе ісьці гэткім тэмпам і далей — дык ужо праз пару гадкоў, а мо' і раней нікога з партыйцаў і саўсім ня выбяруць.

Гэткія красамоўныя доказы зьмяншэньня ўплыву компартыі варта было-б добра памятаваць нашым прыхільнікам савецкага „раю“.



# Жыцьце провінцыі.

### Вялікая несправядлівасьць.

(*в. Дунайчыцы, Нясьвіс. п.*).

У канцы 1924 і пачатку 25 г. да нас зьявілася фірма п. *Рудніцкага*, будаваць казармы на пагранічччу. Сяляне, акія знаходзіліся ў надта цяжкім матэр'яльным стане, масамі пайшлі будаваць гэныя казармы, каб зарабіць што колечы, хаця-бы на тыя непасільныя падаткі, якія трэба плаціць ўладам. Пакідалі свае зруйнаваныя гаспадаркі на дагледжаньне жонак і малых дзетак, а самі праз некалькі месяцаў шчыра працавалі на гэных казармах, праедаючы апошні кавалак хлеба і дзяручы астатнія вопраткі. Сяляне думалі, што атрымаюць абецаную плату, хоць і ня вельмі высокую, але здавальняючую пры тым безрабоцьці, ў якім яны знаходзяцца, але сталася інакш. Першыя тыдні яшчэ плацілі, а пасьля перасталі зусім плаціць, кажучы, што пры заканчэньні ўсяе работы будзе выплатка—сяляне згадзіліся і на гэта.

Але вось—работу кончылі, і ўжо наступіў другі год як ў гэных казармах жывуць жаўнеры, а платы сялянам і дагэтуль няма, ня гледзячы на тое, што гэныя пакрыўджаныя ўжо колькі разоў прабавалі шукаць справядлівасьці ў адпаведных уладаў. Зварачваліся нават да вышэйшых ўладаў, як Міністэрства Работ Публічных, але адказу і дагэтуль ня маюць, як ня маюць і грошаў. Дык вось якая браткі на сьвеце справядлівасьць: працуй, а платы ня пытайся.

Прайшло ўжо шмат часу, а мы сяляне і дагэтуль чакаем тых нашых мазалістых грошаў... Ці не пара-б — падумаць уладам аб гэтым і зьвярнуць нам належную плату.

*Работнік.*

### З царкоўнага жыцьця.

(*в. Лыскава Ваўкавыскага пав.*).

Ня ведаю, ці гэта — добра ці не, але падаю проста самы факт. Сьвяшчэннік Лыскаўскае царквы а. Радкевіч, якому абрыдла кожны раз, пры выкананьні якога-колечы царкоўнага абраду, таргавацца з прыхаджанамі, надумаў сабраць грошы адразу за ўвесь год; устанавіўшы плату—адзін злоты ад кожнае душы, а за гэта ён ўжо бяз ніякае платы, будзе і вянчаць, і хрысьціць, і спавядаць, і выдаваць мэтрыкі і г. д.

Пакуль што, толькі адна вёска Асошнікі, згадзілася на прапанову свайго пастыра. Іншыя вёскі, хаця таксама у большасьці глядзяць на справу пры-

---

Краму адчынілі і ўсе кінуліся выцягваць хто што папаў.

— Чакайце, чакайце, па парадку, крычэў заведуючы.

Есьць тут калі разьбірацца! Пакуль будзем парадку чакаць, дык усё згарыць.

Бабы перш-на-перш кінуліся за пэркалямі.

Што вы за пэркалі хапаецеся? Муку цягніце.

— Вельмі цяжка...

— Цягні тавар у адно месца, крычаў Карп, пасярод выгану складвайце, там не дастане.

— Але выбегаўшыя з крамы бабы, з потнымі чырвонымі тварамі, і са зьбіўшыміся з галоў хусткамі, з цэлымі штукамі пэркалю і іншага тавару ў руках беглі не ў адно месца, а ў розныя бакі: хто ў каноплі, хто на задворкі...

Убачыўшы, што выносяць з патрабілаўкі тавары, туды кінуліся і ўсе тыя, хто яшчэ заставаўся ля пажара. На'т Кузьняцоў кінуў свой венік з калком пасярэдзіне выгану.

— Чорт пракляты, а ты куды пабег? крычэлі на яго.

Ладна! адмахнуўся той і абедзьвама рукамі пачаў хапаць нейкія скрынкі, якія засталіся на яго долю.

— Эй! куды ў каноплі цягнеш? крычэлі на баб.

— Пэўней, не згарыць...

— Цяперака — хаця-б на заўтра назначылі праверку — не затарыцца ўжо..

Калі выратавалі ўвесь тавар і пагледзілі на месца на выгане, куды загадана было складаць тавары, дык аказалася, што там ляжалі толькі тры жалезных вядра, вязанка абаранкаў ды дзьве лапаты. Каля тавару стаяла кучка народу і глядзела на яго.

Карпуха, як камандзер на вайне, які пасьля атакі агледжывае колькі ўзялі ў палон, падбег да зложанага тавару і крыкнуў:

— Куды-ж рэшта падзелася?

— Яшчэ не данясьлі, а мо'—ў іншым месцы палажылі, каб значыцца, далей ад вагня.

А з канопляў выбягалі потныя, раскудлачаныя бабы, якія, убачыўшы што на іх глядзяць—зьмянялі бег на звычайны, спакойны крок, і на—хаду папраўлялі спадніцы, быццам яны зусім за іншай справай туды хадзілі.

— Ты адкуль? крычэў Карп, спатыкаючы кожную.

— З канопляў, ці-ж ня бачыш?

— А чаго хадзіла туды?

— Ды чаго-ж туды хадзіць...

— А тавар узяла?

— Які тавар?

— Ды з патрабілаўкі.

— Што ты здурэў? Я і ў вочы яго ня бачыла..

— Пачакаўшы знойдзем! Перш-на-перш—гэта выцягнуць—казалі ў натоўпе.

— Людзі! Кузьняцоўская хата загарэлася!..

Кінуліся да пажару, а наперадзі сам Кузьняцоў са сваімі скрынкамі за пазухай і ў руках...

— Ах, ты, каб табе чорт у пуза—крычэў Кузьняцоў, тыкаючы з адчаю багром у сьцяну сваей хаты, якая гарэла ўжо як сьвечка. Вось сабака выскачыў са сваім таварам... Як вылезла, так і ведай — нейкая штука выйдзе...

— Цяперака — пайшло! казалі ў натоўпе. — А той і запраўды — шкадлівы чалавек. Чорт яго прыцягнуў сюды...

— А патрабілаўку выратавалі? пыталіся нядаўна прыбегшыя.

— Яе няма чаго ратаваць. Тавар толькі вынясьлі.

— Шмат?

— Не. Амаль нічога ня было. Вось на выгане ляжыць нешта...

— Яго, гэтага Карпа, самога ў вагонь трэба кінуць. Таксама вось у мінулым годзе з гэтым панскім сьвірнам: добрыя грошы за яго давалі, думалі ўжо прадаць, а ён і вылез на сходзе: „Як бы, кажа, таварышы, завесы з дзьвераў не рась цягнулі; зялеза — ух якое добрае. Такое, кажа, тоўстае, старае зялеза, якога цяперака ні за якія грошы не знойдзеш“. Усе паслухалі. А на другі дзень глядзім—палловы зялеза і страхі няма. А праз тры дні, дык зусім стала чыста. Вось ён чорт які.

— Шкадлівы чалавек, што і казаць. Калі хата Кузьняцова дагарэла, ён адыйшоў, стаў на бэльку і пачаў разглядаць свае скрынкі. Адчыніў адну, другую, трэцюю, дый плюнуў: ува ўсіх дзіцячыя забаўкі ды нейкія гумовыя соскі...

— А што тавар сабралі? запытаўся нехта.

— Сабралі... І хата згарэла і патрабілаўкі няма...

— Восьжа, як завядзецца гэткі шкадлівы чалавек, дык ад яго ўсялякая бяда і йдзе...

# № 9 НАШ САТЫРЫКОН № 9

## Гумарыстычна — сатырычны дадатак да „Беларускага Слова“.

### Усё — за мандат!..

Сойм аказаўся „ня жыцьцёвы“;
Залішне многа ў ім паслоў.
З іх не „працуе“ на‘т паловы,
А рэшта—лік пустых галоў.

Казна цяперака зьбяднела;
Златоўкі вартасьць уніз ляціць...
А тут на гэтка „мертва цела“—
Мільёны трэба ўсьцяж плаціць...

Німа пацехі з іх, ні працы,
Ні з сэнатараў ні з паслоў...
Пашто-ж тады ўсе гэты „цацы“?
Пара пасьлаць ўжо іх дамоў!

І грамадзянства згодным хорам,
Адусюль й на ўсе бакі
Нясецца строгім прыгаворам:
„Сойм распусьціць пара-такі!

Паслом-жа усім вельмі смакуюць
Дыэты, што дарма бяруць.
Дык вось яны ўжо й мяркуюць,
Каб мець ізноў іх як небудзь...

Не жарты тэткі кавал хлеба:
Пачот і грошы й „не чапай“;
Без працы каплецъ ўсё як з неба...
Гэта-ж ня жыцьцё, а рай!

Дзеля таго, зусім ня дзіва,
Што пры пагрозе: „Сойм далоў!“
Заварушыліся рупліва
Лаўцы мандатаў усіх радоў.

І „Вызваленец“ радыкальны,
І „Пяст“ і хітры „Пэпэс“
Нат „эндэк“ нацыянальны—
На вёску нашую палез.

Сыплецца як з нейкай чашы,
На вёску „госьцяў“ чарада;
Усьлед палякаў—ідуць й нашы:
„Саюз Сялянскі“, „Грамада“.

І ў мандатных заляцанках,
Каб селяніна ачмуціць,
Наровяць ўсе ў абецанках
Працаўнікаў перасуліць.

Адзін—аб нацыі такуе,
Той сацыяльны хваліць рай...
Усяк „мужычка“ як ні цалуе:
Усё будзе—толькі голас дай!

Мандат мне даць табе рахунак:
Я плоць ад плоці, кроў твая!
Ад бед усіх тваіх ратунак,
Даць можа партыя мая!

Бязьмерны мы дамо свабоды,
Зраўняем ўсіх мы пад ранжыр;
Дарма дамо зямлю і воды,
Бяры на‘т неба ўвесь зэфір!

Салодка кожны так пяе,
І сыпецъ вязкі „цёплых“ слоў,
І ўсе: „братočкі вы мае!
За вас, для вас, на ўсё гатоў!“

А „Грамада“ прост прапануе,
Каб ёй мандаты ўсе далі.
З ёй—справядлівасьць запануе,
І будзе рай на ўсёй зямлі.

Загіне зьдзек, настане згода,
Ня будзе турмаў ні судоў,
Зямля адойдзе да народу,
Ні слуг ня будзе, ні паноў!

Усе рэкі мёдам пацякуць,
Іх берагі будуць кісельны;
А зьверху мёду паплывуць,
Сьметаны сотні крынак цэльных...

У час вядомы дык дажджом,
Пальюцца кава і гарбата—
Прасьцюсенька ў кожны дом...
А цукер—дык грабі лапатай.

З пшоннай кашы, або ячнай
Будуць усе кругом балоты,
Равы—заціркі поўны смачнай—
—Еш, абы было ахвоты!

Як горы будуць ўзвышацца
Стагі пячонага ўжо хлеба.
Будуць ледзь на іх трымацца—
Сыр і масла аж да неба!

А паміж іх—пабачыць толькі!
Блісьцяць плынам аж два моры:
Адно з найлепшай манапалькі,
Пацеху меў народ каб у горы,—

Другое—з півам, аж бурліць,
Густымі хвалямі хістаецъ,
Усіх жадаючых папіць—
Здаецца так і запрашаець.

Там-вопратка ляжыць стагамі,
Шаўкі, ўстужкі аж цьвітуць...
Дываны ў хатах пад нагамі...
Тэатры ветліва завуць...

Дыямэнты, а ня бусы,
Жанчыны будуць усе насіць.
Аўтамабілі, аўтабусы
Стануць ўсіх дарма вазіць..

І чым далей—ўсё лепей будзе,
Чакаць ня трэба ўжо вякоў,
Аж прыдзе час і усе людзі—
Самі зьменяцца ў багоў!..

І так далей у гэткім родзе,
Малюнкі „Грамады“ ідуць.
Пра іх пісаць—ня варта, годзе!
Хай сабе далей пяюць!

Мо знойдзецца хто лёгкаверны,
І з гора, ды жыцьця бяды,
Пойдзе за ілжой бязьмернай
Шукаць ратунку да „Грамады“.

Аднак-жа думаем, што кожны,
Прад тым як голас свой аддаць,
Будзе доўга, асьцярожна
„Кандыдатаў“ разглядаць.

І ўспомніць прошлага прыклады:
Нядаўна вось бальшавікі,
Калі змагаліся за ўладу,
Сулілі рай усім такі.

Калі-ж дарваліся да мэты,
Народу, што ім верыў здуру,
Ураз дабродзеі усе гэты
Далі ў падарак—дыктатуру...

З салодкім кончылі пяяньнем,
Народ застаўся пад ярмом,
І пад чырвоным панаваньнем—
Усім горэй жыць—як пад царом.

А „Грамада“ комуны зродні.
Яна, як бальшавікі ў той час,
Пяе салодка так сягоньня,
Каб сілу здабыць цераз нас.

А як здабудзе—дык пакажа
Сваё „сэрца“ яна мігам:
Мандаты возьме і ураз-жа—
Паднясе ўсім нам—фігу!

Адпор паном тым даць патрэба,
Дык вось—кажыце на іх штукі—
—„Жураўля ня зулі ў небе
Нам вераб‘я лепей дай у рукі!

хільна, але ў іх не хацае поўнае салідарнасьці, каб за адзін раз забесьпечыць сябе на ўвесь год, і каб дапамагчы сваім сапрыхажанам, якім гэтакія рэчы, як плата 40 злотых за вянец — проста немагчымыя.

Цяпер хачу яшчэ сказаць некалькі слоў, наагул, аб лыскаўскім царкоўным прыходзе:—Царква, г. з. самы будынак як быўшы касьцёл, ў 21 годзе перайшоў да каталікоў і. гэткім чынам, праваслаўнае насяленьня засталася без царквы.

Часова ўсе царкоўныя рэчы былі зьмешчаны ў маленькай каплічцы на магільніку, дзе і зрабілі аўтар.

Што ж тычыцца прыхаджан сабіраўшыхся на малітву, дык яны мусілі стаяць пад адкрытым небам ува ўсякую пагоду. Гэтак служылі Богу праваслаўныя аж 4 гады. Толькі ўжо у леташнім годзе, пасьля доўгіх захадаў, ведама, ня без чыннага ўдзелу сьв. Радкевіча, удалося дастаць ад ўладаў дазвол, каб пры каплічцы паставіць прыбудоўку, якая й была зроблена з дошчак.

Дык вось цяпер ў гэтай беднай і простай царкве і адбываецца малітва таксама беднага і простага лыскаўскага сялянства.

*Разумнік.*

## Тутэйшая хроніка.

**Гастролі Беларуск Аб‘езднога Тэатру** Вядомы Беларускі Аб‘ездны тэатр арганізаваны, пры дапамозе Ч. Белар. Рады, выдатным мастаком Фр. Аляхновічам, гэтымі днямі зноў выежджаў на гастролі на правінцыю. 5 красавіка адбыўся спэктакль у Баранавічах, а 7 —ў Нясьвіжы. Была адыграна камэдыя Ф. Аляхновіча „Пан Міністар“.

**Павялічэньне аплаты за памешканьне.** Згодна з законам, ад 1 красавіка падвышаецца аплата за памешканьні: 1) за кватэру з аднаго пакою і кухні прыдзецца плаціць 49 прац. аплаты даваеннай, 2) за 2—3 пакоі—54 прац., 3) 4—6 пакояў—59 прац., 4) за магазіны і гандлёвыя памешканьні з даваеннай аплаты да 600 рублёў і кватэры больш 6 пакояў—64 прац.

**Выезд у Амэрыку.** Амэрыканскі пасол у Варшаве пачаў выдаваць візы на выезд у Амэрыку жонкам і дзецям тых асобаў, якія ў сучасны мамэнт жывуць у Амэрыцы.

**Звальненьне жанчын.** 1 красавіка ў вайсковых установах звольнены з пасадаў усе замужнія жанчыны. Ад 1 траўня будуць звольнены ўсе замужнія жанчыны з паліцыі і калеі.

**Безработныя.** За апошні тыдзень у Вільні зарэестравана 5.761 безработных.

**Курс грошы.** На „чорнай“ біржы курс даляра падскочыў да 8 зл. 40 гр.

---

**Урадовы комунікат.** Камісар Ураду на м. Вільню падве да агульнага ведама, што ў IV камісарыяце м. Вільні назначаны ганаровымі санітарнымі кураторамі гэткія асобы: О. Фукс, М. Гедройц, Л. Мікоша, З. Сьвірскі, А. Пэсьляк, У. Рак ўскі, А. Шышкоўскі і Я. Белят.

## Юрыдычныя парады.

**Падп. А. Тора.** *Запытаньне.* Муж памёр ў 1915 г. на гаспадарцы засталася я, ўдава, з дачкой. Да дачкі ў 1923 г. я ўзяла прымака. Цяперака прымак лае мяне і пагражае выгнаць. Што рабіць і ці маю я права яго аддзяліць?

*Адказ.* Вы маеце права выдзяліць сабе г. зв. „удоўю“ ўказаную долю, г. зн. адна сёмая часьць нярухомасьці (зямля і будынкі на ёй) і адна чацьвёртая часьць рухомай маемасьці, якая засталася пасьля мужа. Зьвярніцеся з просьбай аб выдзеле вам гэтае долі ў Суд. Калі-ж ня хочаце выдзеляцца, дык маеце права на атрыманьне ад прымака і дачкі поўнага ўтрыманьня да сьмерці.

**П. Руткевіч.** *Запытаньне.* У 1915 годзе, калі я мела 9 гадоў, мне на станцыі чугункі ў Вільні адрэзала цягнікам левую нагу. Лячылася ў казённых і прыватных бальніцах. Абецалі выдаць протэзу і дапамогу з казны. Нічога не далі. Маю пасьведчаньне, дзе сказана, што мне „раздробіла“ нагу. Ці я магу што колечы атрымаць і як.

*Адказ.* Калі ў пасьведчаньні сказана, што „раздробіла“ нагу цягнікам і ёсьць сьведкі тых абставін, пры якіх гэта здарылася і якія могуць сцьвердзіць, што вы папалі пад цягнік не па сваёй віне,—можна клапаціцца аб дапамозе. Але тут без Суда мусіць не абыйдзецца. Папрабуйце зьвярнуцца з прашэньнем аб выплаце „адшкадаваньня“ да „Wileńskiej Dyrekcji Koleji Państwowej“ Мо‘ дадуць нешта дабравольна. Калі-ж не—прыдзецца падаваць ў Суд позыв („powództwo“) проці „Wileńskiej Dyrekcji Kolei Państw.“. Калі прыдзецца падаваць ў Суд—дастаньце ад месцовых уладаў „świadectwo ubóstwa“ на звальненьне ад заплаты судовых аплат. Справа цяжкая, без адваката добрага не зможаце самі яе весьці.

**Сябры сэкрэтарыяту м. Уша М. У** Вы пішаце што быў Суд, але не падаеце чым ён скончыўся: было ці не рашэньне і якое? Бяз гэтага адказу даць нельга. Напішыце падрабязна.

## Паштовая скрынка.

**М. Башэлка.** Пробныя нумары пасылаем. Прысылайце падпіску.

**М. Дзядзёла.** Калі ў хуткім часе не атрымаем падпіску, дык высылку газэты спынім.

**Разумніку.** З прысланага карыстаем. Прысылайце яшчэ

**F. Белюку.** Просьбу споўняем. Прысылайце падпіску.

**Н. Хомічу, С. Антановічу і М. Яшуку.** Безплатныя юрыдычныя парады даём толькі падпісчыкам.

**Н. Карачуну.** Высылку спынілі, бо не атрымалі падпісных грошаў.

*Рындзевіч Б., Радына Я., Арцішэўскі А., Кулеша А., Радына В., Багдан Ф., Цэхановіч А., Кабановіч Б., Маркоўскі А., Лужынскі Ф., Брылеўскі С., Лоўча Ш., Лоўча І., Жалінскі А. Чэрновіч А.*

Пробныя нумары „Белар. Слова“ пасылаем.



Адказны Рэдактар Т. Вернікоўскі. Друк А. Дворжэца Завальная 32. Выдавец Ч. Бел. Рада.